

Preventie van ongevallen in en om het huis

Dr. Tinneke Beirens
Beleidsmedewerker Artsen jeugdgezondheidszorg Nederland

AJN
ARTSEN JEUGDGEZONDHEIDSZORG NEDERLAND

- Disclosure belangen spreker
- (potentiële) belangenverstrengeling: geen

Preventie waarop?

Ongevallen (in en om huis) verminderen

- Welke kinderen lopen meeste risico?
- Welke ongevallen meest frequent?

1. Aantallen
2. 0-4 jarigen
3. Interventies

Letsels 0-18 jaar (cijfers 2012)

3,7 miljoen kinderen & jongeren

179 Doden (0-19 jr)

29.000 ziekenhuisopnamen

250.000 SEH-behandelingen

260.000 Fysiotherapie behandelingen

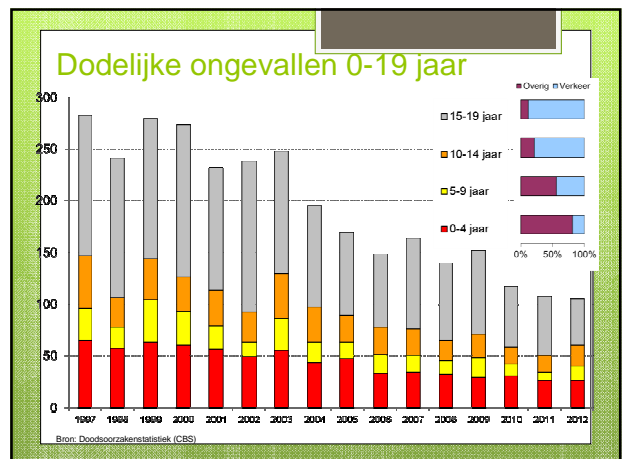
400.000 Huisartsen / HAP behandelingen

780.000 medische behandelingen
€ 240 miljoen medische kosten

1,7 miljoen verwondingen en vergiftigingen

Bronnen:
Ongevallen en Beweging in Nederland 2012 (VeiligheidNL); Letsel Informatie Systeem 2012 (VeiligheidNL); Landelijke Medische Registratie 2012 (Dutch Hospital Data); Doodsoorzakenstatistiek 2012 (Centraal Bureau voor de Statistiek); Letselmodel 2012 (VeiligheidNL i.s.m. Erasmus Medisch Centrum)

veiligheid.nl

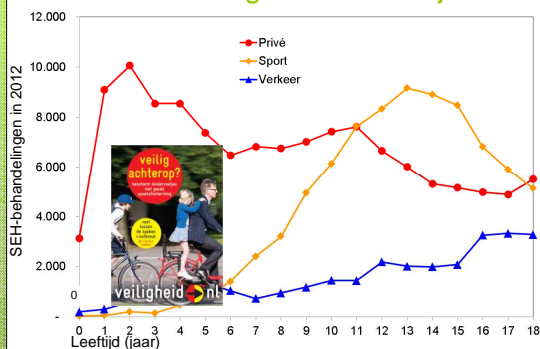

Top-5 Volks(on)gezondheid 0-14 jr

Verlies jaren in gezondheid (ziektejaarsequivalenten genormeerd)	Ziekte last (DALYs genormeerd)
1 Privé-ongevallen (1)	Privé-ongevallen (1)
2 Verstandelijke handicap (0,66)	Aangeboren afwijkingen hart- en vaatstelsel (0,56)
3 Astma (0,48)	Gezondheidsproblemen bij op tijd geboren kinderen (0,56)
4 Verkeersongevallen (0,45)	Verstandelijke handicap (0,51)
5 Angststoornissen (0,43)	Verkeersongevallen (0,51)

Bron: RIVM, <http://www.nationaalkompas.nl>
Nationaal Kompas Volksgezondheid/Gesondheidsproblemen/2/ziekten en aandoeningen, 17 maart 2012

SEH-behandelingen naar leeftijd

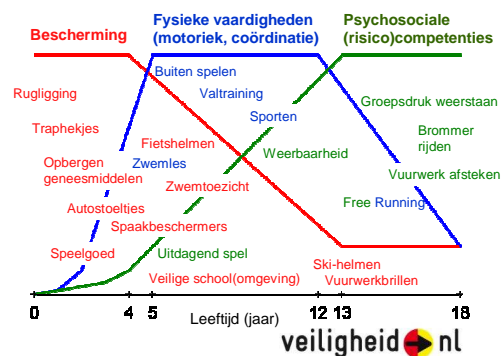
Bron: Letsel Informatie Systeem 2012 (VeiligheidNL)

Successen van preventie

- Inventarisatie Erasmus MC/MGZ: 22 successen van preventie 1970-2010
 - preventie van wiegendoed
 - veiligheid auto-inzittenden
 - veiligheid overige verkeersdeelnemers
 - preventie verdrinking
 - preventie brandwonden
 - preventie vergiftiging

Visie op kinderveiligheid

Top-3 ongevallen 0-4 jaar

Doden	Ziekenhuisopnamen	SEH-behandelingen
Verdrinking	Vallen	Vallen
Botsing/geraakt	Vergiftiging	Botsing/geraakt
Verstikking	Verbranding	Beknelling

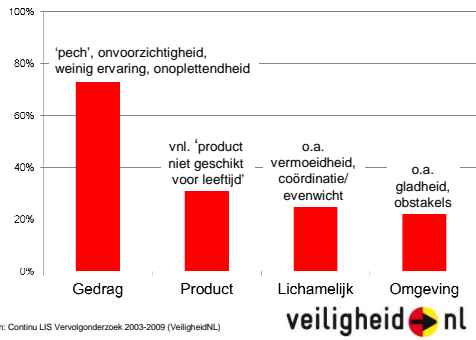
Bronnen: Doodsoorzakenstatistiek (CBS)
Landelijke Medische Registratie (DHD)
Letsel Informatie Systeem (VeiligheidNL)

veiligheid.nl

Aantal privé-ongevallen (0/4 jaar)

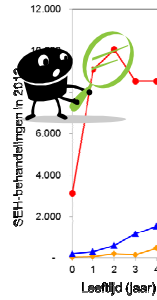
- Medisch behandelde letsels: 94.000
- Behandelingen in ziekenhuis: 9.000
- Overleden: 36
- Medische kosten ca. € 110.000.000

Oorzaken van ongevallen 0-4jr

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2009 (VeiligheidNL)

Meeste privé-ongevallen 1-2 jr

- Ouders onderschatten de motorische vaardigheden
- Overschatten de cognitieve vaardigheden

Bronnen: diverse onderzoeken Erasmus MC en VeiligheidNL

MAAR.....Soms is het anders...

Overschaffen motorische vaardigheden.....

+ 7, beide ogen.....

23

0-4 jarigen

- Grootste risico leeftijd?
→ 1-2 jarigen
- Waarom?
→ Ontwikkeling
- Waar?
→ In en om het huis 45%

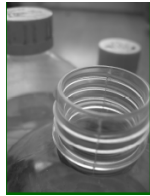
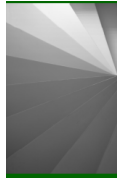
Type ongeval

- Val
- Vergiftiging
- Verbranding
- Verstikking
- Verdrinking

Type ongeval

- Val ca 50% → trap
- Vergiftiging ca 25%
- Verbranding
- Verstikking
- Verdrinking

Val ongevallen (0/4 jaar)

- SEH behandelde letsels 26.000
(3 per uur!!)
- Ziekenhuisopnamen 4.400

Preventie 0-4 jarigen

- Gericht op gedrag van ouders
- Installeren en gebruiken producten
- Toezicht

Preventie

- Val: traphekje boven en onder trap
- Vergiftiging: giftige producten hoog of achter slot bewaren

Vragen

- Hoeveel en welke ouders nemen GEEN maatregelen?
- Welke factoren spelen rol bij NIET nemen van maatregelen?

Onderzoek

- Ouders van kinderen 11-18 maanden
- 1722 vragenlijsten terug (70%)

Hoeveel ouders nemen maatregelen?

- Traphek
80%
- Gebruikt traphek
50%
- Medicatie veilig
75%
- Schoonmaak veilig
60%

Welke ouders nemen GEEN maatregelen

Minder vaak **traphekje**:

- Meisje
- Niet kruipen
- Eén/eerste kind
- Moeder niet-Nederlandse

Minder vaak **gebruik hekje**:

- Niet lopen
- Moeder hogere opleiding

Welke ouders nemen GEEN maatregelen

Medicatie minder veilig:

- Eén/eerste kind

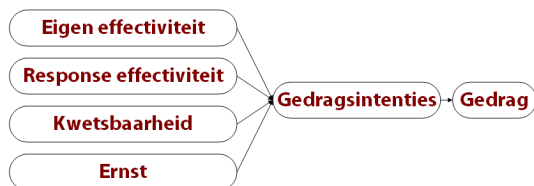
Schoonmaak minder veilig:

- Eén/eerste kind
- Moeder niet-Nederlandse
- Vader hogere opleiding

Factoren van invloed op gedrag

- Intentie is geen gedrag
- Gedrag wordt beïnvloed door diverse factoren
- Kunnen wij die factoren dan weer beïnvloeden om gewenste gedrag te bevorderen?

Psychosociale factoren

Minder vaak **traphekje**:

- Nut -
- 'eigen kunnen' -
- Voordelen **onveilig** gedrag +
- Sociale invloed -
- Kans +

Minder vaak gebruik **traphekje**:

- Nut -
- 'eigen kunnen' -
- Voordelen **veilig** gedrag -

Minder vaak **medicatie en schoonmaak** veilig:

- Lage inschatting van 'Eigen kunnen'
- Weinig sociale steun
- Zien de **nadelen** veilig gedrag
- Schatten de kans op ongeval hoger in

Conclusies

- Ongevallen zijn belangrijk gezondheidsprobleem
- Ouders nemen maatregelen maar dit kan beter
- Interventies op belangrijke en veranderbare factoren richten

Conclusies

- Elk veiligheidsgedrag is anders!!
- Verschillende factoren per gedrag – maar relatief constant:
 - > Ontwikkeling kind
 - > Aantal kinderen
 - > 'eigen kunnen'
 - > nut

Veiligheidsvoorlichting

- Generieke voorlichting
- 4 leeftijdsfasen
- Vele jaren veel gebruikt
- Met of zonder toelichting

Effect veiligheidskaarten

Ouders in gebied met kaarten vergeleken in gebied zonder kaarten

Met kaart:

- Schoonmaakmiddelen veiliger (OR 1,38, 95%BI (1.11-1,73))
- Gebruik traphekjes boven aan de trap (OR 1,27, 95% BI 1.03-1,57).

Online advies op maat interventie

- *Hoe evalueren ouders en Jeugdgezondheidszorg professionals het gebruik van een online Advies-op-Maat interventie om counselling te ondersteunen op het consultatiebureau?*
- *Wat is het effect van online Advies-op-Maat op psychosociale factoren van veiligheidsgedrag van ouders?*
- *Wat is het effect van online Advies-op-Maat op veiligheidsgedrag van ouders?*

Dr. M.Van Beelen-Scholing

Gegevensverzameling

BeSAFE onderzoek

5 JGZ organisaties
30 consultatiebureaus
1400 ouders

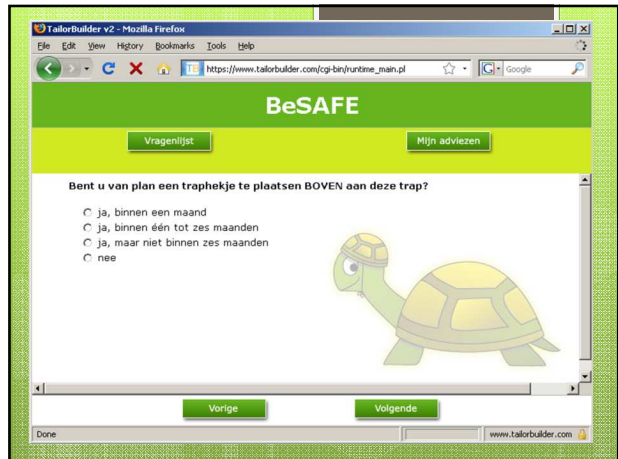
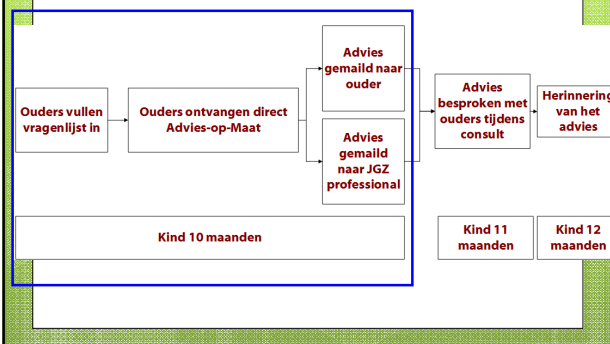
Veiligheidsinformatie

RCT: Ouders verdeeld in 2 groepen

Interventie: Advies-op-Maat
veiligheidsinterventie

Controle: Veiligheidsinformatiekaarten
(reguliere zorg)

Advies-op-Maat veiligheidsinterventie

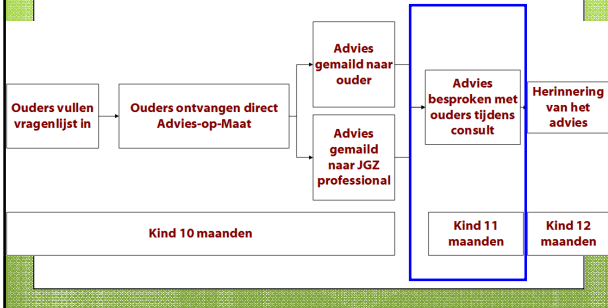
Waarheids
Kinderen worden groot met vallen en opstaan. Veel van deze ongelukken zijn onschuldig en niet of nauwelijks te voorkomen. Maar er zijn ook valongevallen die ernstiger zijn en misschien voorkomen hadden kunnen worden. Achteraf heeft u dan misschien spijt dat u niet eerder maatregelen heeft getroffen.

Waarheids
U heeft aangegeven dat Emma zelden alleen op het balkon of dakterras is. Het is beter om altijd toezicht op Emma te houden als zij op het balkon is want een val van het balkon kan ernstig letsel tot gevolg hebben. Om ervoor te zorgen dat zij niet tussen de spijlen van het hek van het balkon of dakterras door kan, mag de afstand tussen de spijlen niet meer zijn dan 10 cm. Let er verder op dat er geen darterbakken, stoelen, of een tafeltje op het balkon of dakterras staan. Zo voorkomt u dat Emma ergens op klimt en van het balkon of dakterras kan vallen.

Waarheids
Kinderen worden groot met vallen en opstaan. Veel van deze ongelukken zijn onschuldig en niet of nauwelijks te voorkomen. Maar er zijn ook valongevallen die ernstiger zijn en misschien voorkomen hadden kunnen worden. Achteraf heeft u dan misschien spijt dat u niet eerder maatregelen heeft getroffen.

Waarheids
U heeft aangegeven dat Emma zelden alleen op het balkon of dakterras is. Het is beter om altijd toezicht op Emma te houden als zij op het balkon is want een val van het balkon kan ernstig letsel tot gevolg hebben. Om ervoor te zorgen dat zij niet tussen de spijlen van het hek van het balkon of dakterras door kan, mag de afstand tussen de spijlen niet meer zijn dan 10 cm. Let verder op dat er geen darterbakken, stoelen, of een tafeltje op het balkon of dakterras staan. Zo voorkomt u dat Emma ergens op klimt en van het balkon of dakterras kan vallen.

Advies-op-Maat veiligheidsinterventie

Advies-op-Maat veiligheidsinterventie

Gegevensverzameling

Resultaten veiligheidsgedrag

- 6% laat kind alleen in bad
- 53% geen traphekje geïnstalleerd
- 47% gebruikt traphekje niet adequaat
- 60% onveilig opbergen schoonmaakmiddelen
- 38% onveilig opbergen medicijnen

→ Nog steeds vaak onveilig gedrag

Evaluatie van Advies-op-Maat

- Makkelijk in het gebruik
- Prettig
- Betrouwbaar
- Relevant
- Bruikbaar

Geen verschil in tevredenheid over de ontvangen veiligheidsinformatie

Resultaten Effect op psychosociale factoren

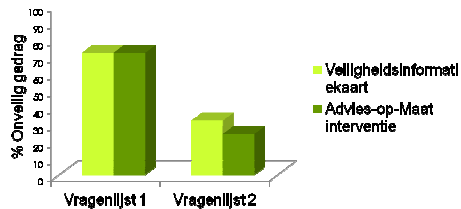
→ Beperkt effect op psychosociale factoren

37 van 43 punten geen verschil tussen interventie of veiligheidsinformatiekaarten

6 van 43 punten iets betere score bij ouders Advies-op-Maat interventie

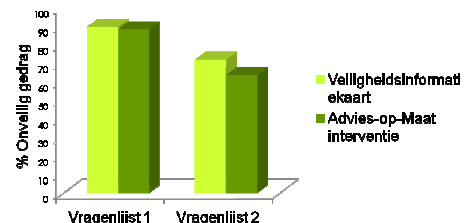
Resultaten Effect op veiligheidsgedrag

Geen traphek boven aan de trap of inadequaat gebruik van traphek

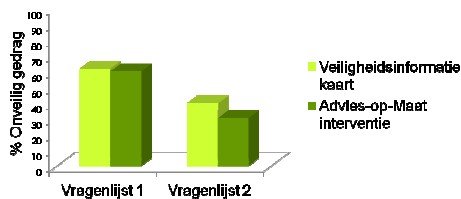
Resultaten Effect op veiligheidsgedrag

Geen traphek beneden aan de trap of inadequaat gebruik van traphek

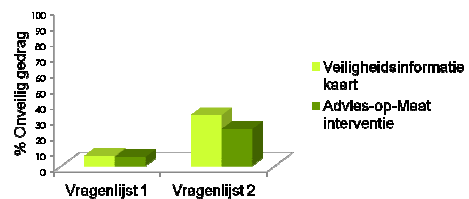
Resultaten Effect op veiligheidsgedrag

Onveilig opbergen van schoonmaakmiddelen

Resultaten Effect op veiligheidsgedrag

Kind alleen gelaten in bad

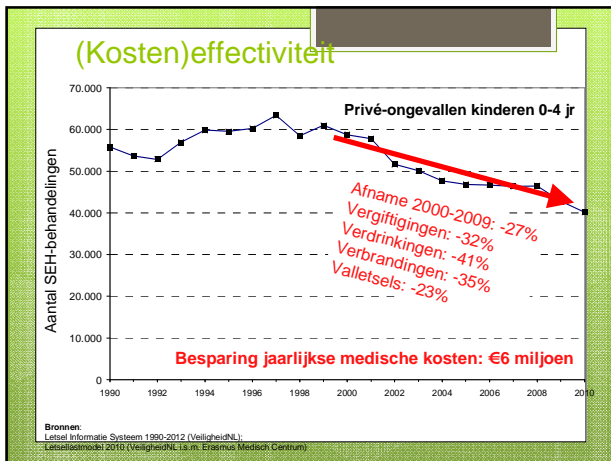

Conclusies

- Veel ouders vertonen nog steeds onveilig gedrag
- Verschillende factoren hangen samen met onveilig gedrag
- Ouders en professionals zijn tevreden over het gebruik van de interventie
- Advies-op-Maat interventie is effectief in het verbeteren van veiligheidsgedrag

Implicaties voor de praktijk

- De interventies worden overgenomen door Veiligheid NL
- Veiligheid NL is een implementatieplan aan het maken
- Kwalitatief onderzoek naar belemmerende en bevorderende factoren voor implementatie in de praktijk
- Interventie wordt geïmplementeerd in de praktijk

- ### Samenvattend
- Ongevallen is gezondheidsprobleem
 - Groot deel is afhankelijk van gedrag
 - Niet elk veilig gedrag zelfde factoren van invloed
 - Expect the unexpected, geen aannames
 - Dit kan nog beter!

- ### Vernieuwde voorlichting (1/3)
- Vernieuwde folderreeks -1 tot 4 jaar, positievere insteek en beter aansluitend op zoekmoment ouders
 - Toolkit voor professionals (materialen, digitaal, NL, Eng)
 - Protocol
 - Online community (Facebook)
 - Tests
 - Productinformatie
 - Filmpjes
 - Handleidingen groepsbijeenkomsten
 - E-learning Veilig Slapen

Vernieuwde voorlichting (2/3)

Folder	Moment	Wie	Terugkomen op info
Fijne babyspullen	2/3 mnd zwanger	Verloskundige/ Kraamverzorgende	n.v.t.
Slaap zacht	8/9 mnd zwanger (intake)	Kraamverzorgende	Tijdens kraamperiode
Goede start (babykamer)	Zuigelingen-huisbezoek	JGZ-verpleegkundige	Contactmoment 1-2 mnd (6-8wk)
Vrolijk verkennen (kruipen)	Contactmoment 5-6 mnd	JGZ-verpleegkundige	Contactmoment 7 mnd
Vrolijk op stap (huis, verkeer, water)	Contactmoment 11-12 mnd	JGZ-verpleegkundige	Contactmoment 18 mnd

veiligheid.nl

Vernieuwde voorlichting (3/3)

- Proeftuin verloskundigen, kraamzorg, jeugdgezondheidszorg (JGZ) regio's Den Haag en Utrecht (mei-november 2014)
- <http://toolkit.veiligheid.nl/>

toolkit veilig groot worden voor professionals

veiligheid.nl

Welkom

U doet het elke dag, ouders van jonge kinderen voorlichten over veiligheid. Vanaf vandaag gaat dat anders. Toolkit om effectieve voorlichtingsmaterialen voor u klaar. Welke veiligheidskennedomeinen spelen er op welke leeftijd en waar moet u de aandacht op richten? Hoe maakt u de voorlichting aantrekkelijk? Doe dit al...

Online Community

Discussieer online mee in onze bestaande groep en help aan de methodiek aan te scherpen.

Nieuws

Samak geeft tips kinderen aan...

Ouders en verzorgers (1/3)

• <http://kinderen.veiligheid.nl>

kinderen.veiligheid.nl

gifwijzer®

Vernieuwde Gifwijzer helpt ouders om huis veilig te maken en geeft EHBO advies

Snel naar

Wilt u meer?

Veel gezicht

Ouders en verzorgers (2/3)

• app Veilig Groot

• Gifwijzer

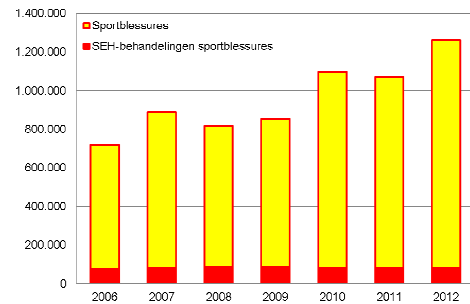
veiligheid.nl

Ouders en verzorgers (3/3)

Domme vragen
bestaan niet, dus daarop
geef ik ook geen
antwoord

Sportblessures 0-18 jaar

Bronnen:
Ongevallen en Beweging in Nederland 2006-2012 (VeiligheidNL)
Letsel Informatie Systeem 2006-2012 (VeiligheidNL)

veiligheid.nl

Lespakket valtraining

- Ontwikkeld ism valpedagoog en leraren LO, voor gymlessen
- Verschillende niveaus voor verschillende leeftijden

- Rol door, maak jezelf klein
- Breek je val met je armen
- Hou je hoofd van de grond
- Hou je armen bij je lichaam

veiligheid.nl